

Statsforvalteren i Oslo og Viken
sfovpост@statsforvalteren.no

Dato: 3. januar 2023

Høringsuttalelse – Verneforslag for nasjonalpark i Østmarka

Skiforeningen er en av Norges eldste og største friluftsansjoner med 73 000 medlemmer, og legger til rette for at flest mulig mennesker kan ha aktive liv i nærheten av der de bor hele året. Skiforeningen har ansvaret for 2 200 kilometer skiløyper i Osloomarka og 19 omkringliggende kommuner, driver snøproduksjonsanlegg, skilter for ski og sykkel i Marka og driver flere serveringssteder.

Skiforeningen har en rekke aktiviteter for barn og voksne, som Barnas skiskole. I løpet av et år får tusenvis av barn og unge opplæring i og enkelt friluftsliv gjennom prosjektet Friluftsglede.

Skiforeningen har fulgt arbeidet med nasjonalpark i Østmarka tett siden forslaget ble fremmet i 2012, og har i flere sammenhenger stilt spørsmål ved om nasjonalpark er en god idé. Mange har sagt at nasjonalpark vil være en viktig seier også for friluftslivet i Østmarka, men dessverre ser vi, både i prosessen frem til og i selve høringsforslaget, at dette ikke blir tilfellet. Friluftslivet vil komme i andre rekke. For Skiforeningen er det viktig å minne om at friluftslivet allerede har gode vilkår gjennom markaloven. Nasjonalpark er ikke nødvendig for å sikre friluftslivet i Østmarka. Vernemyndighetene må avveie om naturverdiene i Østmarka er så høye at det er riktig med et vern som nasjonalpark, eller om en mildere verneform som legger færre begrensninger på friluftslivet kunne vært valgt.

Det viktigste for Skiforeningen i denne høringen er:

- Vern kun etter markaloven § 11 burde vært utredet, og nytt vern må ikke svekke markalovens status.
- Det bør gjennomføres en konsekvensutredning av hvordan verneforslaget vil påvirke friluftslivet.
- Det må være mulig å opprettholde dagens standard på skiløypenettet i Østmarka, og å legge om løyper der det er nødvendig for å opprettholde tilbudet.
- Vangen skistue må kunne fortsette sin aktivitet uten nye restriksjoner.

Markaloven bør være utgangspunkt for vern innenfor markagrensen

Skiforeningen anerkjenner Stortingets vedtak om at 10 % av skogen i Norge skal vernes, og at vern av natur er et viktig virkemiddel for å sikre arts- og naturmangfoldet. I Østmarka kan vern av skog skje både gjennom markaloven og gjennom naturmangfoldsloven. Disse lovene og verneformene har forskjellige formål, og for Skiforeningen er det viktig at myndighetene vurderer hvilken verneform som gir best mulig rammevilkår for friluftslivet i verneområdet.

De overordnede føringene for verneprosessen har blant annet vært "at et eventuelt vern bør være positivt for området verdi for friluftsliv og opplevelse. Det ligger en betydelig helsegevinst i friluftslivet. Variert bruk av Østmarka vurderes å ha svært mye å si for folkehelsen og har dermed stor samfunnsnytte"¹. Markaloven bygger på et prinsipp om

flerbruk og avveining av ulike interesser knyttet til friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Naturmangfoldslovens overordnede formål er ivaretagelse av natur. Rammene for å ivareta og øke friluftsverdiene i et verneområde, vil derfor være videre gjennom et vern etter markaloven.

Skiforeningen mener at markaloven er viktig og verdifull fordi den definerer en helhetlig forvaltning av Marka og sikrer markagrensen. Markaloven balanserer på en god måte de ulike interessene som gjør seg gjeldende innenfor markagrensen, og nye verneprosesser må alltid vurderes opp mot markaloven. Gjennom aktiv bruk av handlingsrommet som ligger i markaloven, bidrar man til å sikre markalovens status som den viktigste loven for bruk og vern av markene som er omfattet av loven. Markaloven har en egen vernebestemmelse i § 11, og Skiforeningen mener det er en svakhet ved høringsforslaget at man ikke har utredet et alternativ med vern kun etter markaloven.

Vi er bekymret for hva en nasjonalpark på sikt vil gjøre med markalovens status og med markagrensen. Rundt Østmarka ligger det mange områder med befolkningsvekst og høyt press på arealene. Ved at nasjonalparken blir symbolet på vern av Østmarka mot utbygging og andre tiltak, kan ønsket om å flytte markagrensen nær bebygde områder for å frigjøre areal til boligbygging, lett få større oppslutning. Hvis en nasjonalpark i deler av Østmarka, gir økt usikkerhet for markagrensen andre steder i Østmarka, vil dette være et stort tilbakeslag for både friluftslivet og naturvernet. Dette er ikke vurdert i høringsforslaget.

Skiforeningen mener at det er nå, før endelig vernevedtak fattes, man har muligheten til å utrede vern kun etter markaloven som et alternativ. Vi oppfordrer vernemyndighetene til å ta seg tid til å gjøre denne vurderingen, som vil sikre et best mulig beslutningsgrunnlag før eventuelt vernevedtak. Dersom tilstrekkelig vern kan oppnås gjennom vern etter markaloven § 11, mener Skiforeningen at det bør være den foretrukne verneformen.

Forslaget om nasjonalpark burde vært konsekvensutredet

Det er ikke gjennomført konsekvensutredning av verneforslaget, og det er heller ikke krav om dette etter forskrift om konsekvensutredning. Vi mener vernemyndighetene likevel burde ha gjennomført en konsekvensutredning av forslaget, eventuelt etter en forenklet modell. Østmarka er et veldig populært turområde, med stor bruk hele året. Det er en klar svakhet ved forslaget at man ikke har vurdert hvordan strengere vernerestriksjoner vil påvirke både bruken av området, og den friluftstilretteleggingen som utføres av frivillige organisasjoner. Det er heller ikke vurdert hvordan gjennomføring av ønskede framtidige turveitraseer og andre tilretteleggingstiltak for friluftslivet, blir påvirket av nytt vern. I en konsekvensutredning kunne man også sett nærmere på forhold som ikke er vurdert tilstrekkelig i høringsforslaget, som hvordan nye boligområder rundt Østmarka vil øke ferdselen i nye deler av nasjonalparken. Flere mennesker og økt ferdsel kan utløse behov for oppgradering av traseer, for eksempel med tanke på universell utforming, som kan brukes av alle brukergrupper.

I rapporten "Bruk og vern i Østmarka" er det et kapittel om hvordan nasjonalpark i Østmarka kan endre bruken av Østmarka. Vurderingene her er basert på intervju med ulike informanter, og er gjennomført før det forelå et konkret verneforslag eller forslag til forskrifter. I tillegg har forfatterne av rapporten skissert noen mulige scenarier for en framtidig nasjonalpark. Disse

scenarioene er “rene tankeeksperimenter” (s. 50). Det er altså ikke foretatt noen form for reell utredning av hvilke konsekvenser en nasjonalpark vil ha for friluftslivet.

Skiforeningen ber om at det før endelig vedtak gjennomføres en konsekvensutredning av forslaget, for å avdekke hvilke konsekvenser forslaget vil ha for både dagens og framtidens friluftsliv i Østmarka. Dersom en konsekvensutredning avdekker utilsiktede virkninger av verneforslaget, får man mulighet til å justere verneforslaget for å unngå dette.

Skiaktivitet har fått for lite fokus i utredningene

I rapporten «Bruk og vern i Østmarka» har mye av kartleggingen av bruksmønstre basert seg på Strava-data og ferdselstellere. Ved bruken av Strava-data har man kun sett på fot-aktiviteter og sykkelaktiviteter. At ski-aktivitet helt er utelatt ved analyser av tilgjengelig data, mener vi kan tilsi at vinteraktiviteter ikke har fått tilstrekkelig fokus i utredningsfasen.

Det er kun et fåtall ferdselstellere som har vært plassert innenfor det som nå er foreslått som nasjonalpark, og mange av ferdselstelloene har kun kartlagt bruk på sommeren («Bruk og vern av Østmarka» figur 3.4). Samme figur viser svært høy bruksintensitet rundt Bysetermåsan vinterstid.

Gode skiløyper krever særlig tilrettelegging

I høringsdokumentene er stier og løyper behandlet samlet. Vi har forståelse for at forskriftene utformes likt for stier og løyper, men mener likevel at man enten i høringsdokumentet eller i utkastet til forvaltningsplan, burde si noe om de særskilte utfordringene knyttet til tilrettelegging for skiaktivitet.

Gjennom vinteren kan mye snø og vind føre til toppbrekk og vindfall. Der dette sperrer løypene, er vi avhengige av å kunne rydde dette fortest mulig, uten å vente på søknadsbehandling hos vernemyndighetene. Dette handler både om sikkerhet for de som går på ski i løypene, og om fremkommelighet for løypemaskinen. Det er avgjørende for oss at et nytt vern ikke hindrer muligheten til opprydding i løypene. Vi forstår verneforskriftene som at slik opprydding vil regnes som vedlikehold av eksisterende løyper, og kun søknadspliktig i sone A. Slik opprydding må tillates uten søknad i hele det nye verneområdet.

Skiløyper krever en del tilrettelegging før de i det hele tatt kan prepareres. Her skiller skiløypene seg fra en sti, hvor god tilrettelegging kan øke brukeropplevelsen, men tilretteleggingen er ikke en nødvendighet for bruken. Preparerte skiløyper krever at traseen er bred nok til at løypemaskinen kommer fram, og at underlaget er godt nok til at det løypemaskinen kan kjøres uten at det fører til skade på terrenget eller utgjør en fare for skade på løypemannskapet og maskinen. I Østmarka er det ofte lite snø, og hvis det skal være mulig å preparere skiløypene også i perioder med lite snø, krever det særlig godt underlag.

På marginale forhold er det skogsbilveier eller godt opparbeidede helårs-turveitraseer som er mulig å preparere som skiløyper. For å sikre best mulig skitilbud i framtiden, er det en rekke ulike tiltak som kan være aktuelle å gjennomføre for å utbedre traseene.

For løyper som går over myr, er kavling av myr, legging av nye klopper og nedgraving av drenerør viktige tiltak. Klopper/gangbaner kan enten lages ved å frakte inn materialer, eller ved å felle et nærstående tre og bruke dette. Vi håper begge alternativer blir mulig også i ny nasjonalpark. For å grave ned drenerør brukes gravemaskin for å få lagt rørene dypt nok til at de blir liggende. Tidligere har Skiforeningen også sett på muligheten for å bruke Geonett for å øke bæreevnen i myrer, men dette er ikke gjennomført i praksis i noen av våre skiløyper. Så vidt vi er kjent med, har Forsvarsbygg brukt Geonett ved veibygging over myr i forbindelse med ny vei opp til Gyrihaugen.

I løypenettet er det et vanlig vedlikeholdstiltak å planere løypene med gravemaskin. Over tid vaskes løypene ut, og steiner og røtter skaper ujevnheter i underlaget. Jevnlig utbedring av dette er viktig for å holde standarden på løypene vedlike. Det er også avgjørende å lede vann vekk fra løypene for å sikre skiforholdene. Det gjøres ved å grøfte ordentlig langs løypene, og legge ned drenerør. Der fjell og større stein stikker opp i løypetraseene, kan underlaget utbedres ved å pigge ned steinen. Ujevnt underlag kan også utbedres ved å legge flis eller steinmasser i traseen. Ved flislegging er det ønskelig å bruke virke som fjernes fra løypetraseene. Vegetasjon som vokser opp i traseen må løpende fjernes før sesongen. I tillegg kan større trær som står langs traseen over tid vokse slik at greinene hindrer snøen i å komme ned i løypa. Det er viktig for Skiforeningen å kunne fjerne disse trærne.

Vi forventer at klimaendringene vil føre til økt behov for omlegging av løyper, også innenfor de foreslåtte verneområdene. Dersom vann og myrer ikke fryser, vil det ikke lenger være mulig å preparere løypene der de går i dag. Hvis det fortsatt skal være mulig å gå på ski i preparerte løyper i nasjonalparken i framtida, er det viktig at løyper kan legges om når klimaet endrer seg. Våttere klima gjør også at behovet for å drenere vekk vann fra løypene vil øke. Skiforeningen mener at det bør være en viktig målsetning i en så bynær nasjonalpark at skitilbudet blir opprettholdt på minimum dagens nivå også i fremtiden. Dette krever fleksibilitet rundt de konkrete løypetraseene. Skiforeningen ber om at det presiseres at nødvendig omlegging av eksisterende skiløyper normalt skal tillates, dersom det ikke fører til vesentlig forringelse av verneverdiene.

Skiløyper i Østmarka

Skiløypene som blir tillatt å preparere innenfor de nye verneområdene, fremgår av temakartet for skiløyper. Dette tilsvarer de løypene som prepareres i Østmarka i dag. Skiforeningen presiserer at vi i tillegg har en del upreparerte løyper innenfor de foreslåtte verneområdene, som ikke er tatt med på temakartet. Disse løypene ryddes, skiltes og merkes. Disse må også anses som eksisterende løyper, som det derfor vil være tillatt å vedlikeholde videre også etter nytt vern.

Noen ganger pakker vi disse løypene med skuter, og vi ber om at nytt vern ikke stenger for dette. Vi legger til grunn at dersom disse løypene skal endre status til å prepareres regelmessig, vil det kreve søknad.

Dagens prepareringsmaskiner og scootere har diesel eller bensin som drivstoffkilde. Utviklingen av el-løypemaskiner har ikke kommet langt nok til at de kan benyttes i så store løypenett som Skiforeningen preparerer. Til det er rekkevidden fortsatt for dårlig. Ved bruk av

motorisert ferdsel er det en fare for uhell på maskiner og utstyr, for eksempel drivstoff- eller oljelekkasjer. Skiforeningen har stort fokus på vedlikehold av maskiner og utstyr, og på jevnlig utskifting av disse. Dette bidrar til å redusere risikoen for lekkasjer og lignende. Vi har også egen HMS-rutine for håndtering av akutt forurensning. Dersom vernemyndighetene innfører særskilte rutiner for akutt forurensning innenfor nasjonalparken, er det viktig at de er praktisk håndterbare og vi vil gjerne delta med innspill til utformingen av disse. Det vil aldri være mulig å eliminere risikoen for uhell og lekkasjer helt, og det er viktig at eventuelle særskilte krav/retningslinjer ikke utformes slik at det blir umulig å preparere skiløyper i en framtidig nasjonalpark.

Driften av Vangen må kunne fortsette i en framtidig nasjonalpark

Vangen skistue tar imot mange tusen barn på leirskole hvert år, og barna får opplæring i enkelt, tradisjonelt friluftsliv. Tilbudet er så populært at det er venteliste. Vertskapet har sauer, griser og hester, og tilbyr en rekke aktiviteter for store og små hele året. Skiforeningen ønsker ikke nytt vern av Vangen Skistue, og ber om at departementet tar hensyn til dette i sitt endelige vernevedtak.

Mye av aktiviteten på Vangen skjer på tunet rundt skistua, som i Statsforvalterens forslag ikke blir en del av nasjonalparken. Rundt skistua er det også dyr på beite. Dagens beitearealer strekker seg delvis inn i den foreslåtte nasjonalparken, og vi er glade for at dette kan fortsette i ny nasjonalpark. I tillegg til aktivitetene på tunet, driver også Vangen opplæring i sporløs ferdsel og enkelt friluftsliv. Her tar de med grupper av barn ut på tur. Daglig kan det være inntil 70 deltakere med ut, da gjerne delt opp i to eller flere grupper. Disse turene foregår både i det området som er foreslått som nasjonalpark, og det området som er foreslått som nasjonalpark sone A. På disse turene tas barna med for å lære om plante- og dyreliv, og når det er tillatt tennes det bål på en av bålplassene i området. Det lages leir med hengekøyer og lignende. Bruk av kano og lagring av disse ved Mosjøen, må også være mulig.

Prinsippet for all aktivitet i regi av leirskolen på Vangen er sporløs ferdsel, men med så mange barn på leirskole i løpet av en sesong, vil det naturlig oppstå tråkk og lignende. For Skiforeningen er det viktig at Vangen kan driftes som i dag, og det bør komme klart fram av forvaltningsplanen eller noen av de øvrige dokumentene, at dagens aktivitet ikke anses å være til skade på naturverdiene. Det bør også være åpning for en naturlig videreutvikling av tilbudet på Vangen.

Parkeringsplassen ved Bysetermåsan er viktig både for besøkende til Vangen og øvrige brukere av Østmarka. På fine dager er parkeringskapasiteten sprengt. I utredningene og høringsdokumentene framgår det at man antar at vern som nasjonalpark vil føre til en vesentlig økning i besøkende til Østmarka. Skiforeningen mener derfor at et større areal rundt parkeringen på Bysetermåsan burde vært tatt ut av nasjonalparken, slik at det blir mulig å utvide parkeringsplassen for å håndtere denne besøksveksten.

I dag driftes og vedlikeholdes veien inn til Vangen av Oslo kommune. Vi kan ikke se at det er avklart hvordan drift og vedlikehold av veien skal løses i ny nasjonalpark. For Skiforeningen er det viktig at dette er en utgift og et ansvar som fortsatt må ligge hos det offentlige.

Nytt friluftslivsområde bør ikke bli strengere enn dagens områder

I dag ligger det to områder som er vernet som friluftslivsområde etter markaloven § 11 innenfor utredningsområdet. Forslaget legger opp til at disse i hovedsak blir en del av det nye friluftslivsområdet som er foreslått i alternativ 1 og 2. Forslaget til forskrift for det nye friluftslivsområdet er strengere på flere punkter enn eksisterende forskrifter for Hauttjern friluftslivsområde og Spinneren friluftslivsområde. Det er ikke noen begrunnelse for denne innstramningen i høringsforslaget.

Skiforeningen ber om at dagens restriksjonsnivå videreføres også i et eventuelt nytt og større friluftslivsområde. Skiforeningen peker særlig på eksisterende forskrifter § 4 bokstav j og k som gjør at vanlig vedlikehold og enkel utbedring kan gjennomføres uten søknad. At det åpnes for å søke dispensasjon for anlegging av nye løyper, slik som i eksisterende forskrifter § 7 bokstav a, er også viktig.

Skogbruket har vært viktig for friluftslivet

Skogbruket har lange røtter i Østmarka. For Skiforeningen er gamle driftsveier gode utgangspunkt for skiløypetraseer. Skiforeningen har i dag et godt samarbeid med grunneierne i Østmarka, og skogsbilveiene i Østmarka brukes til skiløyper de årene de ikke har blitt brøytet på grunn av skogsdriften. Sommerstid er de populære turveier, både for syklistene og gående.

Skogsbilveiene er mulige å preparere også på lite snø, og de har dermed en viktig funksjon som skiløyper de årene de ikke brøytes. Skogsbilveiene kan utgjøre det eneste løypetilbudet tidlig i vintersesongen og under marginale snøforhold. Med et stadig varmere klima, vil skogsbilveiene bli viktigere og viktigere som skiløyper i årene som kommer.

Friluftslivet og skiløypene har fått store fordeler av at skogbruket har anlagt og vedlikeholdt skogsbilveiene. Når det ikke lenger skal drives skogbruk innenfor den foreslåtte nasjonalparken, vil det heller ikke være noen som har økonomisk motiv for å vedlikeholde de eksisterende veiene. Over tid vil manglende vedlikehold redusere standarden, og dermed gjøre de dårligere som blant annet skiløypetraseer. Skiforeningen, som en frivillig organisasjon, har ikke ressurser til å vedlikeholde veier og infrastruktur slik at de gir et like godt tilbud som i dag i en fremtidig nasjonalpark. Det er viktig for oss at det offentlige setter av ressurser til å opprettholde dagens infrastruktur på minst samme nivå som skogbruket har sørget for tidligere. Hvis ikke vil friluftslivet, og særlig skitilbudet, bli skadelidende.

Forskriftene må være lette å forstå for brukerne

Forslagene til forskrift er bygd opp etter forskjellige maler for nasjonalparken/naturreservatet og for friluftslivsområdet. Det er avvikende ordbruk, og tilsvarende bestemmelser er sortert forskjellig i de ulike forskriftene. Dette gjør det vanskelig å orientere seg i forskriftene, både for organisasjoner og brukere som vil få oversikt over hva som er tillatt og forbudt innenfor verneområdene.

For brukerne vil dette i hovedsak fremstå som et helhetlig verneområde, og da bør det være samsvar mellom reguleringene i de ulike vernetyperne. Det gjør det lettere å orientere seg i bestemmelsene, og minsker sannsynligheten for misforståelser eller tolkningstil mellom verneområdene.

Vi anbefaler at Statsforvalteren på nytt vurderer om det er en hensiktsmessig løsning å bygge opp forskriftene slik som det er gjort nå. Hensynet til at det skal være forståelig og enkelt for brukerne, må veie tyngre enn forvaltningens ønske om å bruke eksisterende maler.

Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til forslaget til forskrift for nasjonalpark

§ 1 – formål

Østmarka nasjonalpark vil skille seg klart fra alle andre nasjonalparker vi har i Norge, ved at den ligger så nært Oslo og andre befolkningstette områder. Ingen av våre andre nasjonalparker ligger så nært så store befolkningskonsentrasjoner. At Østmarka nasjonalpark vil være hverdagsturområdet til så mange mennesker, stiller større krav til tilretteleggingen for å sikre at nasjonalparken blir tilgjengelig for alle brukergrupper og at bruken ikke fører til unødig slitasje på naturen.

Skiforeningen mener derfor at man bør vektlegge friluftslivet sterkere i formålsbestemmelsen. Her kan ikke praksis fra andre nasjonalparker være avgjørende for utformingen av formålsbestemmelsen, det må tas hensyn til plassering og forventet bruk av denne nasjonalparken.

§ 3 – Virksomhet og tiltak

Det er foreslått at vedlikehold av eksisterende stier og løyper er avhengig av dispensasjon i sone A i nasjonalparken, jf. forslaget til forskrift § 3 andre ledd bokstav b og tredje ledd bokstav a. Dette er en videreføring av restriksjonsnivået i dagens Østmarka naturreservat. Skiforeningen har de siste årene søkt dispensasjon for vedlikehold av eksisterende skiløyper i alle verneområder vi preparerer. Statsforvalteren har innvilget femårige dispensasjoner for vedlikehold og nødvendig motorferdsel i forbindelse med vedlikeholdsarbeidet (sist 02.12.2021 deres ref. 2021/21861).

At det kan innvilges dispensasjon for fem år av gangen, tilsier etter vår mening at behovet for kontroll fra vernemyndighetenes side ikke er særlig sterkt. Dette taler mot å videreføre forbudet mot vedlikehold av eksisterende stier og løyper i sone A. Vi ber om at forskriften endres på dette punktet, så vedlikehold av eksisterende stier og løyper tillates innenfor hele nasjonalparken uten søknad.

Det er vedlikehold av dagens tilretteleggingstiltak som er tillatt uten søknad i nasjonalparken. For Skiforeningen er det viktig å presisere at økt bruk og endret klima kan kreve nye tilretteleggingstiltak for å opprettholde dagens standard. Vi mener det er viktig at det presiseres i tilknytning til forskriften, for eksempel i forvaltningsplanen, at nye tilretteleggingstiltak for å opprettholde standarden på stier og løyper normalt skal tillates. Kavling, grøfting og nedlegging av drenerør er eksempler på tiltak som bør tas med i forskriften i opplistingen av tiltak det kan åpnes for i forslaget § 3 tredje ledd bokstav b.

I forslaget til forskrift for naturreservat er anlegging av nye stier og løyper et av tiltakene forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til etter søknad. Vi ber om at dette tas med også i forskriften for nasjonalparken, både for nasjonalparken generelt og for sone A. Dette kan for eksempel tas med i forslaget § 3 tredje ledd bokstav d. Nye boligområder rundt Østmarka vil skape behov for nye stier og løyper, også fra andre innfallsporter. Det er viktig at forskriften ivaretar muligheten for endrede behov i framtiden. Ved at anlegging av nye stier og løyper blir avhengig av søknad og tillatelse, vil vernemyndigheten uansett ha den nødvendige kontroll med etableringen av nye tilbud til friluftslivet.

Andre former for tilretteleggingstiltak for friluftslivet er ikke tatt med i utkastet til hva forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til i opplistingen i § 3 tredje ledd. Skiforeningen mener det bør framgå av forskriften at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til tilretteleggingstiltak for friluftslivet. Dette kan for eksempel være utplassering av benker, etablering av bålplasser, gapahuker og lignende.

Til § 7 – Ferdsel og aktiviteter

Vi kan ikke se at man i høringsdokumentene har vurdert særskilt om det er nødvendig å forby sykling i sone A. Vi mener det vil være riktig å gjøre en fornyet vurdering av restriksjonsnivået i dagens Østmarka naturreservat i forbindelse med en etablering av nasjonalpark, og ber om at det gjøres en konkret vurdering av dette før endelig vedtak. Sykling bør bare forbys dersom det er nødvendig for å sikre tilstrekkelig vern av naturverdiene i sone A.

Skiforeningen mener det er uheldig at man etablerer et skille mellom sykling og el-sykling på sti i nasjonalparken. Forskriften bør endres slik at el-sykling også tillates på sti. Skillet blir vanskelig å praktisere for brukerne, som må holde oversikt over vernegrenser mens de er ute på tur. Det vil også føre til at familier eller andre grupper på tur hvor noen bruker el-sykkel, ikke kan sykle på samme steder som den delen av gruppa uten el-sykkel. Skiforeningen tror et slikt skille vil oppleves urimelig for mange brukere, og kan bidra til å minske oppslutningen om en nasjonalpark. Vi kan heller ikke se at begrunnelsen for et slikt skille er særlig grundig vurdert.

Kjentmannsposter er ikke særskilt regulert i forskriften, slik det er i noen friluftslivsområder. Vi forutsetter derfor at utplassering av kjentmannsposter vil omfattes av samme regulering som turorienteringsposter. Forslaget til forskrift legger opp til at brukernes ferdsel til slike poster er tillatt «forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt med forvaltningsmyndigheten hvor omfang, område og tidspunkt for aktivitetene drøftes». Brukerne av kjentmannspostene har ingen forutsetninger for å kontrollere om Skiforeningen, som tilbyr av aktiviteten, har gjennomført et slikt kontaktmøte, og dermed om ferdselen er lovlig. Det er utplasseringen av postene som må være avhengig av kontaktmøtet for å være lovlig, og ikke ferdselen til posten etter at de er plassert ut. Det vil i realiteten være en innskrenking av allemannsretten, ved at brukerne får et nytt kontrollansvar for å sikre at ferdselen skjer lovlig. Vi foreslår at denne delen av bestemmelsen fjernes. Utplasseringen av poster er uansett regulert tilstrekkelig i forslaget til forskrift § 3.

Til § 8 – Motorferdsel

Forslaget bokstav b tillater nødvendig motorferdsel på veier avmerket på vernekartet. I utkastet til forvaltningsplanen er det utdypet eksempler på hva som vil være nødvendig motorferdsel. Skiforeningen er glade for at nødvendig kjøring til Vangen er tatt med som eksempler på nødvendig motorferdsel. Vi ber om at også kjøring på veiene i forbindelse med arbeid på stier og løyper tas med som presiseringer av hva som vil være nødvendig ferdsel. Tilgang til å kjøre på veiene er avgjørende både for å frakte utstyr og materialer, og for at de som skal utføre løypearbeidet kommer seg fram til arbeidsstedet på en effektiv måte.

Bokstav d fastslår at oppkjøring av skiløyper avmerket på vernekart er tillatt. I tillegg til løypene som er avmerket på dette kartet, merker og rydder Skiforeningen en del upreparerte løyper innenfor den foreslåtte nasjonalparken. I dag hender det også at vi kjører gjennom disse med scooter for å lage en såle. Vi ber om at dette blir mulig også i en fremtidig nasjonalpark.

I dag kjører vi noe utenfor eksisterende skiløyper i forbindelse med prepareringa, både med scooter og løypemaskin. Det kan for eksempel dreie seg om å belte maskinen langs en vei eller å kjøre gjennom en av de upreparerte løypene for å komme til en annen del av løypenettet. Dette reduserer unødvendig transportkjøring og er viktig for å drifte løypenettet på en mest mulig effektiv måte. Skiforeningen ber om at forskriften åpner opp for kjøring med scooter/løypemaskin som skjer *i forbindelse med* oppkjøring av skiløypene avmerket på vernekartet, og ikke spesifisert til i de løypene som er avmerket på vernekartet. Denne endringen vil fortsatt sikre at løypekjøringen er begrenset til kjøring som gjøres med formål å preparere løypene på temakartet, men samtidig gjøre det mulig å planlegge kjøringen på en mest mulig effektiv måte. Det vil gi gevinster både med tanke på redusert tidsbruk og mindre utslipp fra unødvendig transportkjøring.

I dagens Østmarka naturreservat har Skiforeningen fått en femårig dispensasjon til motorisert ferdsel sommerstid til frakt av utstyr ved nødvendig vedlikehold av skiløypene. Det er satt vilkår om at ved motorferdsel på barmark i terrenget skal lett beltegående kjøretøy benyttes. I forslaget til forskrift for nasjonalparken § 8 tredje ledd bokstav c er det åpnet for at det etter søknad kan gis tillatelse til «nødvendig motorferdsel i forbindelse med transport av varer og utstyr til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger». Utbedring og vedlikehold av stier og løyper er ikke nevnt.

Skiforeningen ønsker primært at det i § 8 andre ledd tas inn en bestemmelse om at nødvendig motorferdsel for frakt av utstyr ved arbeid på skiløypene er tillatt uten søknad. Dette bør omfatte både vedlikehold og andre godkjente tiltak på løypene. Dersom Statsforvalteren mener det er nødvendig med en søknadskontroll av slik motorferdsel, ber vi om at arbeid på stier og løyper tas med i § 8 tredje ledd bokstav c eller som egen bestemmelse. Det bør samtidig presiseres i forvaltningsplanen at slike tillatelser normalt kan gis som flerårige tillatelser. Utbedringsbehov oppstår ofte uten forvarsel, som for eksempel behov for opprydding etter vindfall eller utbedringer etter flom og styrtregn. Hvis gjenoppretting og rydding etter slike uforutsette hendelser ikke kan gjennomføres før vernemyndighetene har behandlet en søknad om motorferdsel for å frakte inn nødvendig utstyr, vil det forringe brukeropplevelsen i en unødvendig lang periode.

Bestemmelsen bør også åpne for motorferdsel med gravemaskin der det skal gjennomføres tiltak på løypenettet. Tidligere i dette høringssvaret har Skiforeningen beskrevet tilretteleggingstiltak hvor gravemaskin er nødvendig. Slik motorferdsel bør tas med i § 8 tredje ledd, alternativt som en presisering i forvaltningsplanen.

Som kommentert ovenfor mener Skiforeningen at sykling med el-sykkel på sti bør tillates i nasjonalparken. Dette krever en endring i forslaget til § 8 andre ledd bokstav c.

Til forslaget til forskrift for naturreservat

§ 1 – Formål

Vi ber om at friluftslivet vektlegges sterkere i formålsbestemmelsen. Dette kan for eksempel gjøres ved å endre «tas hensyn til» i tredje avsnitt til «legges til rette for» eller en annen lignende formulering. Det vil gi friluftslivet en mer aktiv rolle innenfor naturreservatet.

§ 4 – Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vi ber om at bokstav j endres slik at vedlikehold av eksisterende løyper også blir tillatt i sone A. Se begrunnelse ovenfor i våre kommentarer til forslaget til forskrift for nasjonalparken § 3. Kavling, grøfting og nedlegging av drenerør er eksempler på tiltak som også bør tas med i bestemmelsen.

§ 5 – Regulering av ferdsel

Vi kan ikke se at man i høringsdokumentene har vurdert særskilt om det er nødvendig å forby sykling i sone A, og ber om at det gjøres en konkret vurdering av dette før endelig vedtak. Sykling bør bare forbys dersom det er nødvendig for å sikre tilstrekkelig vern av naturverdiene i sone A.

§ 6 – Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Vi viser til vår kommentar knyttet til nødvendig motorferdsel på vei og løypearbeid ovenfor i kommentarene til forslaget til forskrift for nasjonalpark § 8.

Vi mener at bokstav c bør endres slik at el-sykkel er tillatt også på sti, se begrunnelse ovenfor.

Vi viser til våre kommentarer knyttet til oppkjøring av skiløyper ovenfor, og ber om at § 6 bokstav d endres til å ivareta de samme hensynene som påpekt til forskriftsforslaget for nasjonalparken.

Vi ber om at det også i forskriften for naturreservatet åpnes for kjøring utenfor vei i forbindelse med arbeid på stier og løyper. Dersom Statsforvalteren mener det er behov for søknadskontroll med slik motorferdsel, ber vi om at det inkluderes i opplistingen i § 7.

§ 7 – Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Vi ber om at bokstav b utgår, slik at vedlikehold av eksisterende løyper blir tillatt uten søknad i hele naturreservatet. Dersom bestemmelsen beholdes, ber vi om at vedlikehold av merking og kavling inkluderes i opplistingen.

I bokstav d ber vi om at kavling tas med i bestemmelsen.

Vi ber også om at det tas med en bestemmelse som åpner for andre tilretteleggingstiltak for friluftslivet, se begrunnelse ovenfor til forskriftsforslaget for nasjonalpark.

§ 10 – Forvaltningsplan

Vi ber om at forskriften endres fra at det «kan» utarbeides en forvaltningsplan, til at det «skal» utarbeides. Forvaltningsplanen vil være et viktig styringsverktøy for naturreservatet, og gi forutsigbarhet og veiledning for organisasjoner og andre innenfor naturreservatet.

Dersom det vedtas et nytt naturreservat, og det blir utarbeidet en forvaltningsplan til dette, ber vi om at den berører de samme punktene som vi har påpekt at bør inn i forvaltningsplanen til en nasjonalpark.

Til forslaget til forskrift for friluftslivsområde

§ 1 – Formål

Vi ber om at friluftslivet vektlegges sterkere i formålsbestemmelsen. Dette kan for eksempel gjøres ved å endre «tas hensyn til» i tredje avsnitt til «legges til rette for» eller en annen lignende formulering. Det vil gi friluftslivet en mer aktiv rolle innenfor friluftslivsområdet.

§ 4 – Generelle unntak fra vernebestemmelsene

I bokstav j ber vi om at klopplugging og kavling inkluderes i bestemmelsen.

I eksisterende Hauktjern og Spinneren friluftslivsområde er også «begrenset utvidelse av eksisterende stier og skiløyper som ikke forringer verneverdiene angitt i verneformålet» tillatt uten søknad. Vi kan ikke se at det er begrunnet hvorfor forslaget til ny forskrift etter markaloven er strengere enn eksisterende forskrifter, og ber om at Statsforvalteren foretar en vurdering av om denne innstramningen er hensiktsmessig og nødvendig.

§ 6 – Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Vi viser til våre kommentarer knyttet til nødvendig motorferdsel på vei, jf. bokstav b, og oppkjøring av skiløyper, jf. bokstav d, ovenfor til forslaget til nasjonalpark. Samme behov gjør seg gjeldende i friluftslivsområdet.

Vi viser også til våre kommentarer ovenfor knyttet til motorferdsel utenfor vei i forbindelse med arbeid på skiløypene, og ber om at det tillates også i friluftslivsområdet. Alternativt at det tas med som en del av opplistingen i § 7.

§ 7 – Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Vi ber om at kavling tas med i bokstav b, dersom Statsforvalteren kommer fram til at det er nødvendig med søknadsbehandling av slike tiltak. Andre tiltak, som for eksempel grøfting, nedlegging av drenerør, tilkjøring av masser, flislegging etc. bør også vurderes inkludert i dispensasjonsbestemmelsen.

I bokstav c bør også anlegging av nye stier og løyper tas med som et tiltak det kan gis tillatelse til etter søknad, jf. begrunnelse ovenfor til forskriftsforslaget for nasjonalpark.

Det bør også tas inn i bestemmelsen at det kan gis tillatelse til andre tilretteleggingstiltak for friluftslivet, jf. våre kommentarer ovenfor til nasjonalparken.

§ 10 - Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen for friluftslivsområdet må berøre de samme punktene som vi har påpekt at bør inn i forvaltningsplanen til en nasjonalpark.

Med vennlig hilsen
FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Håvard S. Abrahamsen
generalsekretær

Espen Jonhaugen
Markasjef/assisterende generalsekretær

Kristine Grønlund
fagansvarlig naturforvaltning og klima

